

Sääntely yhteistoiminnallisen suunnittelun ja päätöksenteon edistäjänä

**Yhteistoiminnallisia ratkaisuja sirpaloituvien yhteiskuntien ongelmiin – käänne yhteishallintaan
ympäristöpäätöksenteossa (CORE) -hankkeen vaikuttavustarina 3/4**

21.8.2018

CORE-hankkeen sääntelyä koskevana päätavoitteena on tunnistaa, miten sääntelyllä voidaan edistää ympäristösuunnittelun ja -pätöksenteon yhteistoiminnallisuutta. Tavoitteena on näin mahdollistaa entistä laajempi erilaisten asiantuntemusten hyödyntäminen ympäristönkäyttöhankkeiden vaikutustiedon hankinnassa ja tulkinnassa sekä se, että eri toimijoiden luottamus päätöksenteon ja ympäristöhallinnan pohjana olevaan tietoon voi parantua.

Nykyinen lainsäädäntö ohjaa järjestämään kansalaisten ja muiden toimijoiden osallistumista ympäristönkäyttöhankkeisiin erityisesti kirjallisten kuulemisten ja tiedonsaanti-, vireillepano- ja muutoksenhakuoikeuksien kautta. Tämä ei tue tehokkaasti sitä, että osapuolet pyrkisivät rakentamaan vuorovaikutukseen ja ongelmien ratkaisemiseen yhdessä.

YVA-lainsäädännön tutkimusta ja asiantuntija-apua toimijoille kaivoskunnassa

Tähän mennessä hankkeessa on tutkittu muun muassa uudistunutta ympäristövaikutusten arviointi-lainsäädäntöä. Tutkimuksen keskeisiä tuloksia on tuotu esiin asiantuntijaselvityksissä ja julkisessa keskustelussa, esim. Edilex-lakikanavan vierashuonekirjoitus:

<https://www.edilex.fi/uutiset/55208>

Hanke on antanut oikeudellista asiantuntija-apua yhteistyökumppaneilleen Sodankylässä (muistio kunnalle ja alustukset sidosryhmille). Yhteistyön tavoitteena on ollut kuntatasoisen kaivosohjelman merkityksen sekä sopimusperustaisen yhteistyön mahdollisuuksien ja rajoitteiden tunnistaminen erilaisten intressien yhteensovittamiseksi kaivoskunnassa.

Vaikutuksia lainvalmisteluun, ohjeisiin ja ymmärryksen lisääntymiseen

Ympäristövaikutusten arviointi -lainsäädäntöä koskevassa tutkimuksessa tunnistettiin, miltä osin YVA-lainsäädännön uudistus jäi ympäristömenettelyjen yhdentämistavoitteen näkökulmasta kesken. Tutkimuksen avulla saatiin myös avattua vaikutusten (osallistavan) seurannan kehittämisen tarvetta. Tuloksia on hyödynnetty lainvalmistelussa ja ympäristöhallinnon ohjeistusten laadinnassa. Ne voidaan ottaa huomioon edelleen tulevassa lainvalmistelussa ja seurannan osalta arviointikäytännöissä.

Sodankylän tapaus- ja toimintatutkimuksessa paikallisten toimijoiden ymmärrys erityisesti sopimusperustaisen yhteistyön oikeudellisista mahdollisuuksista ja rajoitteista on lisääntynyt.

Kohti tavoiteltua vaikuttavuutta – saavutukset tähän mennessä

Hankkeessa on tunnistettu yhteistoiminnallisen seurannan kannalta olennainen sääntelyaukko nyky-lainsäädännössä. Kyse on osin siitä, ettei voimassa olevaa Euroopan unionin oikeutta ole pantu

täytäntöön. Tämä luo erityisen perusteen lainsäädännön kehittämiseksi tältä osin.

YVA-lainsäädännön keskeisin sujuvoittamismahdollisuus olisi ollut YVA:n ja luvituksen selostusvaiheen yhdistäminen. Siinä tavoiteltua vaikuttavuutta ei saavutettu eikä sen toteutuminen ole lähitulevaisuudessa näköpiirissä.

Sodankylän sopimusperustaisen yhteistyön kehittäminen on alkuvaiheessa. Hanke osallistuu aktiivisesti yhteistyöprosessiin ja tuottaa muun muassa tietoa Sodankylän sidosryhmille lakisääteisistä vaikuttamismahdollisuuksista. Hanke varautuu myös neuvottelujen kehittämiseen siten, ettei tapauksessa tehdä oikeudellisesti velvoittavia sopimuksia, vaan yhteistyö toteutuu muulla tavoin. Tapauksessa pyritään tunnistamaan Suomeen ja Sodankylän kontekstiin parhaiten soveltuvia toimintatapoja, jotka voivat olla luonteeltaan ei-oikeudellisia.

Vaikuttavuuden saavuttamiseksi tehty tutkimustyö

Pölonen, I. & Perho, J. YVA-oikeus – Uudistunut ympäristövaikutusten arviointimenettely (2018, tulossa)

<https://www.editapublishing.fi/lakitieto/tuote/yva-oikeus-uudistunut-ymparistovaikutusten-arviointimenettely>